

Conf. univ. dr. **Andreea-Teodora Stănescu**

Facultatea de Drept, Universitatea din București

Drept comercial

Contracte profesionale

Ediția a 5-a, revizuită și adăugită

Editura
Hamangiu
2022

Capitolul I. Teoria generală a obligațiilor.

Particularități ale obligațiilor născute în exploatarea unei întreprinderi

§ 1. Conceptul de „obligație născută în exercițiul activității unei întreprinderi”

1.1. Precizări preliminare

1. Pentru a configura sensul conceptului de „**obligație născută în exploatarea unei întreprinderi**”^[1] trebuie clarificate *semnificațiile termenului „obligație”, respectiv ale sintagmei „exploatarea unei întreprinderi”*. Apoi trebuie analizat care este rezultatul alăturării celor doi termeni. Această ultimă analiză va avea ca efect definirea conceptului de „obligație născută în exploatarea unei întreprinderi”.

1.2. Semnificația termenului „obligație”

2. Pentru a configura semnificația termenului „**obligație**” trebuie avute în vedere dispozițiile Codului civil^[2] și doctrina în materie. Având în vedere prevederile art. 1164 C. civ.^[3] și literatura de specialitate^[4],

---

[1] Cu privire la teoria generală a obligațiilor născute în exploatarea unei întreprinderi, cu evidențierea particularităților acestor obligații, a se vedea A.-T. STĂNESCU, *Contracte profesionale speciale în reglementarea noului Cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 1-43.

[2] Codul civil din 2009, republicat în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, cu ultima modificare adusă prin O.U.G. nr. 1/2016 pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și a unor acte normative conexe (M. Of. nr. 85 din 4 februarie 2016), aprobată, cu modificări, prin Legea nr. 17/2017 (M. Of. nr. 196 din 21 martie 2017).

[3] Pentru un comentariu cu privire la art. 1164 C. civ., a se vedea A.A. MOISE, *Comentariu cu privire la art. 1164 C. civ.*, în FL.-A. BAIAS, E. CHELARU, R. CONSTANTINOVICI, I. MACOVEI (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a revăzută și adăugită, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 1287-1288. A se vedea și D. CIGAN, *Comentariu cu privire la art. 1164 C. civ.*, în *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. II, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 391.

[4] G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 62 și 75. A se vedea și L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile, conform noului Cod civil*,

termenul „obligație” cunoaște două sensuri: *un sens larg (lato sensu)* și *unul restrâns (stricto sensu)*.

Lato sensu, **obligația** este *raportul juridic obligațional*, respectiv legătura de drept în virtutea căreia *debitorul este ținut să procure o prestație creditorului*, iar *acesta are dreptul să obțină prestația datorată* (art. 1164 C. civ.).

Stricto sensu, **obligația** este *latura pasivă a acestui raport*, respectiv *îndatorirea debitorului de a procura o prestație creditorului*.

Pornind de la conținutul prestației la care are dreptul creditorul, obligațiile (*stricto sensu*) au fost clasificate în *trei categorii*:

- a) obligații de **a da**;
- b) obligații de **a face**;
- c) obligații de **a nu face**^[1].

Obligațiile de a da sunt acele obligații care presupun *o prestație constând în transmiterea sau constituirea unui drept real*^[2]. Așa cum s-a arătat în literatura de specialitate, de obicei, aceste obligații nu sunt

---

Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 12-13; L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 11.

[1] G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 77. A se vedea și L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile, conform noului Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 17; L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 14.

[2] G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 77.

Cu titlu de exemplu:

a) constituie obligație de a da constând în transmiterea unui drept real obligația asumată de către vânzător, de a transmite dreptul de proprietate asupra lucrului vândut (art. 1650 C. civ.);

b) constituie obligație de a da constând în constituirea unui drept real obligația asumată de către împrumutat, de a constitui un drept de ipotecă asupra unui bun în favoarea împrumutătorului, pentru a garanta dreptul de creanță al acestuia din urmă (art. 2343 C. civ.).

A se vedea și C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a IX-a, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 3; L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile, conform noului Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 17; L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 14.

persistente în timp, executându-se imediat ce se nasc. Cu toate acestea, existența unor obligații de a da persistente în timp nu este exclusă^[1].

Obligația de a da nu se confundă cu obligația de a preda un bun și, ca regulă, nici nu o conține pe aceasta din urmă^[2].

Obligațiile de a face sunt acele obligații care presupun o prestație pozitivă, alta decât cea specifică unei obligații de a da^[3].

---

[1] G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 77. Cu titlu de exemplu, constituie situații în care obligația de a da nu este executată la momentul la care a fost asumată, ipoteze precum:

a) situația în care părțile raportului juridic obligațional convin ca transferul proprietății asupra unui bun individual determinat să aibă loc la un moment ulterior asumării obligației;

b) situația în care părțile raportului juridic obligațional convin transferul proprietății asupra unor bunuri de gen.

A se vedea și L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile, conform noului Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 17; L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 15.

[2] Cu toate acestea, obligația de a strămuta proprietatea (obligație de a da) implică și obligația de a preda lucrul și de a-l conserva până la predare [art. 1483 alin. (1) C. civ.], iar obligația de a strămuta proprietatea, în privința imobilelor înscrise în cartea funciară, implică și obligația de a preda înscrisurile necesare pentru efectuarea înscrierii [art. 1483 alin. (2) C. civ.] – G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, I. NICOLAE, *Fișe de drept civil. 1. Partea generală. Persoanele. Familia. Drepturile reale principale*, ed. a 6-a, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 28; G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 77.

[3] G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 77.

Cu titlu de exemplu, constituie obligații de a face: obligațiile de a executa o lucrare, de a presta un serviciu (cum ar fi obligația debitorului întreținerii de a presta întreținerea, în temeiul contractului de întreținere – art. 2254 C. civ.) sau de a preda un bun (cum ar fi obligația vânzătorului de a preda în materialitatea sa lucrul vândut – art. 1685 C. civ.).

Obligația de a preda un bun individual determinat o cuprinde și pe aceea de a-l conserva până la predare (art. 1485 C. civ.).

A se vedea și C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a IX-a, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 3; L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile, conform noului Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 17; L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Curs de drept civil. Obligațiile*,

Obligațiile de a nu face sunt acele obligații care presupun o prestație negativă, adică abținerea de la ceva ce ar fi putut face în absența asumării obligației^[1].

1.3. Semnificația sintagmei „exploatarea unei întreprinderi”

3. Pentru a configura semnificația sintagmei „exploatarea unei întreprinderi”^[2], trebuie avute în vedere prevederile Codului civil. Potrivit art. 3 alin. (2) și (3) C. civ.^[3], constituie *exploatarea unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una ori mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea sau înstrăinarea de bunuri ori în*

Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 14; P. VASILESCU, *Drept civil. Obligații*, ed. a 2-a revizuită, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 2-3.

^[1] G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *Curs de drept civil. Partea generală*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 78.

Obligația de a nu face care este *corelativă unui drept absolut* înseamnă îndatorirea generală de a nu face nimic de natură a aduce atingere dreptului absolut respectiv, iar obligația de a nu face care este *corelativă unui drept relativ* reprezintă îndatorirea subiectului pasiv de a nu face ceva ce ar fi putut să facă dacă nu s-ar fi obligat la abținere.

Cu titlu de exemplu, constituie obligații de a nu face:

a) *corelativă unui drept absolut*: obligația ce revine oricărei persoane de a nu stânjeni exercițiul dreptului de proprietate al titularului unui asemenea drept;

b) *corelativă unui drept relativ*: obligația asumată de către un împrumutat de a nu înstrăina un bun (pe care l-ar fi putut înstrăina) până când nu se va efectua plata către împrumutător; obligația asumată de un comerciant (profesionist) față de un alt comerciant (profesionist) de a nu exercita un comerț concurent.

A se vedea și C. STĂTESCU, C. BÎRSAN, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, ed. a IX-a, Ed. Hamangiu, București, 2008, p. 3-4; L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile, conform noului Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 18; L. POP, I.F. POPA, S.I. VIDU, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 15.

^[2] Cu privire la noțiunea de „întreprindere”, a se vedea GH. PIPEREA, *Drept comercial. Întreprinderea*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 36-42; GH. PIPEREA, *Introducere în Dreptul contractelor profesionale*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 21-48; GH. PIPEREA, *Profesionistul și întreprinderea sa*, în C.J. nr. 1/2012, p. 19-24.

^[3] Pentru un comentariu cu privire la art. 3 C. civ., a se vedea GH. PIPEREA, *Comentariu cu privire la art. 3 C. civ.*, în FL.-A. BAIAS, E. CHELARU, R. CONSTANTINOVICI, I. MACOVEI (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, ed. a 2-a revăzută și adăugită, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 5-12. A se vedea și M. AFRĂSINIE, *Comentariu cu privire la art. 3 C. civ.*, în *Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. I, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 7-9.

prestarea de servicii, indiferent dacă are ori nu un scop lucrativ. Toți cei care exploatează o întreprindere sunt considerați profesioniști^[1].

4. Pornind de la prevederile art. 3 C. civ., pentru a fi în prezența exploatării unei întreprinderi și, pe cale de consecință, a unui profesionist, o persoană fizică sau juridică trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) *să desfășoare, din punct de vedere juridic, o activitate. Aceasta presupune, în primul rând, să aibă loc desfășurarea fizică a unei activități, adică să aibă loc realizarea unor operațiuni materiale și juridice constituind conținutul constitutiv al activității^[2]. În al doilea rând, condiția presupune asumarea, din punct de vedere juridic, a desfășurării fizice a activității, adică acceptarea răsfrângerii asupra sa a tuturor consecințelor desfășurării fizice a activității;*

b) *activitatea să constea în producerea, administrarea sau înstrăinarea de bunuri ori în prestarea de servicii;*

c) *să desfășoare o activitate în mod sistematic, adică să desfășoare activitatea în mod repetat, astfel încât să creeze aparența de continuitate a desfășurării sale^[3];*

---

^[1] Cu privire la noțiunea de „profesionist”, a se vedea GH. PIPEREA, *Drept comercial. Întreprinderea*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 32-36; GH. PIPEREA, *Introducere în Dreptul contractelor profesionale*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 15-48; S. ANGHENI, *Drept comercial. Profesioniștii-comercianți*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 1; GH. PIPEREA, *Profesionistul și întreprinderea sa*, în C.J. nr. 1/2012, p. 19-24.

^[2] Condiția implică realizarea acelor operațiuni materiale și/sau juridice fără de care nu s-ar putea considera că se desfășoară activitatea aleasă. Exemplificativ, pentru desfășurarea activității de producere de înghețată trebuie desfășurate operațiuni precum cumpărarea de bunuri, respectiv ingredientele necesare pentru a se produce înghețata (operațiune juridică) și combinarea materială a bunurilor, astfel încât să se obțină produsul finit (operațiune materială). Fără aceste operațiuni nu putem fi în prezența desfășurării activității de producere de înghețată.

^[3] Condiția nu implică desfășurarea activității de un anumit număr de ori sau o anumită perioadă de timp predefinită. Ceea ce este esențial este ca persoana care realizează operațiunile materiale și juridice să creeze aparența că se află „în stare permanentă de ofertă”, că este „activă” în domeniul specific activității alese. Pentru a obține acest rezultat este necesară realizarea operațiunilor materiale și juridice caracteristice activității o perioadă mai mică sau mai mare, în funcție de specificul acesteia. Astfel, prin natura lor, anumite activități pot fi desfășurate doar într-o anumită perioadă de timp. Întreruperea desfășurării

d) să desfășoare o activitate cu caracter organizat, adică să realizeze operațiuni materiale și juridice care să depășească minimul material sau legal ce trebuie exercitat pentru a se îndeplini condiția desfășurării unei activități^[1], deci activitatea trebuie să aibă caracter complex.

1.4. Semnificația noțiunii de „obligație născută în exploatarea unei întreprinderi”

5. În ceea ce privește conceptul de „**obligație născută în exploatarea unei întreprinderi**” din perspectiva dublei definiții a termenului „obligație”, rezultă două definiții: una în sens larg (*lato sensu*) și alta în sens restrâns (*stricto sensu*).

6. În sens larg (*lato sensu*), „**obligația născută în exploatarea unei întreprinderi**” reprezintă *raportul juridic obligațional creat în cursul exercitării unei activități în conformitate cu art. 3 C. civ.* Având în vedere faptul că exercitarea unei activități implică nu numai asumarea unor îndatoriri, dar și dobândirea unor drepturi, rezultă că un raport juridic

---

activității în afara perioadei specifice nu poate conduce la pierderea caracterului sistematic.

[1] Condiția implică o analiză comparativă a operațiunilor materiale și juridice realizate și a celor constituind minimul material și legal necesar pentru a desfășura o activitate.

În primul rând, trebuie stabilit dacă în absența unei anumite categorii de operațiuni s-ar fi putut realiza, din punct de vedere material, activitatea (adică dacă se depășește minimul material de operațiuni). În situația unui răspuns afirmativ, activitatea este una complexă. Exemplificativ, în situația desfășurării unei activități de producere de înghețată, dacă se realizează și activități de cercetare în vederea creării unor tipuri noi de înghețată, activitatea are caracter complex. Astfel, producerea de înghețată se poate realiza, din punct de vedere material, și în absența activității de cercetare. De aceea, realizarea și acestor operațiuni conduce la calificarea activității de producere de înghețată ca având caracter complex.

În al doilea rând, trebuie observat că, în anumite situații, în legătură cu desfășurarea unor activități, legea impune respectarea unor obligații care conduc la desfășurarea unor activități conexe activității principale. Desfășurarea acestora se încadrează în minimul necesar al exercitării activității principale, alcătuind minimul legal de operațiuni. Exemplificativ, în sarcina celor ce desfășoară activități pot fi impuse obligații fiscale, ce implică desfășurarea unor activități de ținere a evidenței contabile, obligații sanitare, ce presupun desfășurarea anumitor activități de igienizare etc.

obligational va fi o obligație născută în exploatarea unei întreprinderi în trei situații:

- a) când *cel ce exploatează întreprinderea este creditor*;
- b) când *cel ce exploatează întreprinderea este debitor*;
- c) când *ambele părți, atât debitorul, cât și creditorul, exploatează o întreprindere*.

7. În sens restrâns (*stricto sensu*), „**obligația născută în exploatarea unei întreprinderi**” este îndatorirea de a procura o prestație creditorului, pe care și-o asumă persoana care exploatează o întreprindere în cadrul acestei exploatări.

1.5. Importanța stabilirii caracterului de obligație născută în exploatarea unei întreprinderi

8. Stabilirea caracterului de obligație născută în exploatarea unei întreprinderi prezintă relevanță ca urmare a **efectelor juridice pe care le atașează actele normative acestui caracter**. Acestea reprezintă *particularități ale obligațiilor născute în exploatarea unei întreprinderi* și se pot regăsi în Codul civil^[1], dar și în acte normative speciale.

§ 2. Particularități ale obligațiilor născute în exploatarea unei întreprinderi reglementate de Codul civil

9. În materia teoriei generale a obligațiilor, Codul civil reglementează efecte juridice particulare *generate de nașterea unei obligații în exploatarea unei întreprinderi*.

Exemplificativ, astfel de efecte se regăsesc pe următoarele planuri:

- a) pe planul **încheierii contractelor** (art. 1233 C. civ.);
- b) pe planul **efectelor contractelor** (art. 1297 C. civ.);
- c) pe planul **solidarității pasive** (art. 1446 C. civ.);
- d) pe planul **executării obligațiilor** (art. 1523 C. civ.).

---

^[1] În prezentul capitol sunt analizate exclusiv efectele juridice particulare reglementate în materia teoriei generale a obligațiilor.